

“Een nationale pensioenplicht zou een verademing zijn”

Verdieping in pensioenen kent haar gradaties. Van de accountant voor wie het een subonderwerp is, via de pensioenadviseur tot een man als David Bakker, die zich sinds zijn studie fiscale economie in de oudedagsvoorziening heeft verdiept. Als zelfstandig pensioenconsultant is hij gevestigd in Enschede, maar velen zullen artikelen en boeken van zijn hand kennen, want zijn ambitie en drive hebben ertoe geleid dat hij de wetgeving ook voor anderen inzichtelijk wil maken.

Een van zijn boeken ‘De DGA-pensioenpocket’ beleeft inmiddels zijn vierde jaargang en even zoveelste druk. “Waarom ik het heb geschreven? Niet voor de royalty-opbrengsten want die staan niet in verhouding tot de inspanning. Wel is het schrijven van een pensioenaslagwerk goed voor de naambekendheid en is het een prima manier om mijn vaktechnische kennis op peil te houden”, vertelt Bakker.

Zeker de eerste keer kostte het schrijven van de pocket hem een paar honderd uur, maar inmiddels staan de vorm en inhoud vast en wordt het boekje ieder jaar herzien waardoor het aanzienlijk minder uren vergt en hij tijd heeft voor nieuwe projecten. “Voor Kluwer heb ik net een omvangrijk project afgerond: de ontwikkeling van een

webbased berekeningsprogramma voor pensioen in eigen beheer: Kluwer Pensioen Online. Met dit product willen we de concurrentie aangaan met de huidige marktlieder, en dat gaat zeker lukken.” Waar komt Bakkers passie voor pensioenen vandaan? Net als consumenten verdiepen ook de meeste adviseurs zich pas na een aantal jaren praktijkervaring in de pensioenmaterie. Bakker werd echter al sinds zijn afstuderen als fiscalist aan de Rotterdamse Erasmus Universiteit door het onderwerp gegrepen. “Het leuke en aantrekkelijke aan pensioenen is dat er veel disciplines in samenkomen zoals beleggen, arbeidsvoorwaardenbeleid, fiscaal en civiel recht en estateplanning. Met name omdat je het pensioenvak vanuit verschillende invalshoeken kan bekijken blijft het interessant en ben je ook nooit uit-

geleerd”, aldus Bakker. Hoewel hij meer affiniteit heeft met de juridische kant heeft hij later ook nog de opleiding tot actuariel rekenaar voltooid. “De tijdens deze opleiding opgedane kennis komt mij in de praktijk nog steeds goed van pas en stelt mij bijvoorbeeld in staat ingewikkelde polissen door te rekenen en de kostenstructuur in kaart te brengen.”

MISPLAATSTE ARROGANTIE

Bakker heeft een duidelijke mening over de oudedagsvoorziening en de wijze waarop het in de wetgeving gestalte heeft gekregen. “Wij vinden onszelf wereldkampioen pensioenen, maar dat is misplaatste arrogantie. Hiermee doel ik niet alleen op de kwetsbaarheid van het kapitaaldeckingsstelsel zoals dat zich in deze crisistijd manifesteert, maar ook op de overvloed aan gedetailleerde regelgeving. Met wetten als de Pensioenwet (PW) en regelingen als levensloop beginnen we langzamerhand op een bananenrepubliek te lijken, terwijl het in wezen zo simpel is. Moet het regelen van een appeltje voor de dorst nu echt zo moeilijk zijn?”, vraagt hij zich af. Een voorbeeld waaruit blijkt dat de Pensioenwet weinig verbetering heeft gebracht is de status van de streefregeling. Tien jaar geleden schreef hij met Jan van der Meer van PensioenPoint over het wenselijke einde van de streefregeling, omdat deze regeling voor werknemers onduidelijk is. “Werknemers hebben bij deze regeling namelijk het idee dat ze recht hebben op een

gegarandeerd pensioen, terwijl het uiteindelijke pensioenresultaat beduidend lager kan liggen. Maar de PW staat een streefregeling nog steeds toe, terwijl het onduidelijk is of deze regeling gekwalificeerd wordt als een uitkeringsovereenkomst of als kapitaalovereenkomst. Een onderscheid dat van groot belang is.”

“Gelukkig lijkt de streefregeling nu toch echt zijn langste tijd te hebben gehad. Een aantal verzekeraars wil de streefregeling uit zijn assortiment halen, hetgeen een goede zaak is. Het biedt werknemers geen enkele garantie. De regeling is slechts gebaseerd op toezeggingen die in de praktijk leiden tot veel onduidelijkheid en verkeerde verwachtingspatronen. Nog steeds lopen er rechtszaken over streefregelingen waarbij werknemers affinanciering eisen.”

HALSSTARRIGE OPSTELLING

De invoering van de PW werd vooraf gegaan door een periode van twintig jaar met fiscale veranderingen: de Brede Herwaardering, de herziening van het belastingstelsel, ‘Witteveen’ en de Wet VPL (vut, prepensioen en invoering levensloopregeling, red.). Welke wetgeving heeft volgens Bakker de meeste invloed gehad? “Zonder twijfel de Wet VPL. Hierdoor moesten veel pensioenregelingen in Nederland ingrijpend worden aangepast. Witteveen was natuurlijk ook een belangrijke wijziging, maar die had in eerste instantie meer gevolgen voor kleinere groepen zoals de dga’s. Bij Witteveen werd

wel een belangrijke – en naar mijn mening onjuiste – keuze gemaakt om de grenzen van een fiscaal toelaatbaar pensioen tot in detail in de wet vast te leggen. Tegelijkertijd wilde men tegemoet te komen aan de maatschappelijke roep om flexibilisering. Dit heeft geleid tot een zeer pietepouterige wet die op vele punten discussies oproept. Denk bijvoorbeeld aan het oeverloze geleuter over beschikbare premiestaffels.” Op veel van deze punten heeft de fiscus zich volgens Bakker te halsstarrig opgesteld waardoor de flexibilisering ver te zoeken was. Daarnaast doet het ministerie van Financiën nog een duit in het zakje door een eindeloze reeks besluiten te produceren. “Ik denk dat we per saldo beter af waren geweest met handhaving van de oude regel dat het pensioen in overeenstemming moest zijn met de opvattingen die leven in de samenleving, en met hier en daar een flankerende maatregel in de uitvoerings sfeer. Mijn conclusie is dat de Witteveen-wet-

geving overbodig is en alleen maar tot veel maatschappelijke kosten heeft geleid. De gedachte achter de Wet VPL – namelijk het stimuleren van langer doorwerken – is natuurlijk wel goed. Maar als je dan tegelijkertijd een levensloopregeling invoert met de mogelijkheid om dat als een soort vroegpensioen te gebruiken ben je niet slim bezig. Gelukkig is de levensloop een stille dood aan het sterven.” Ook discussies over gelijke behandeling, waarbij de beschikbare premieregeling opnieuw het mikpunt is, gaan Bakker vaak te ver. “Wanneer een werkgever met zijn werknemers bij een beschikbare premieregeling afsprekt dat ieder de helft van de premie betaalt, zal geen werknemer zich gediscrimineerd voelen. Toch schijnt er volgens geleerde pensioenjuristen sprake te zijn van ongelijke behandeling. Pensioenjuristen zien de pensioenwereld als één groot onrechtvaardig tranendal waar ongelijke behandeling altijd en overal op de loer ligt.”

VICIEUZE CIRKEL

Volgens Bakker zijn we in een vicieuze cirkel terechtgekomen waarbij nieuwe regels nieuwe vragen oproepen. Die nieuwe vragen worden beantwoord met nieuwe regels, standpunten, besluiten, die op hun beurt weer vragen oproepen. Voor de adviespraktijk van Bakker is al die ingewikkelde regelgeving welkom omdat het veel werk oplevert, maar toch pleit hij voor eenvoud. “Wat ik in de praktijk probeer te realiseren is het zo eenvoudig mogelijk maken van een pensioenadvies. Te vaak zie ik dat te ingewikkelde pensioenconstructies worden opgezet om bijvoorbeeld een fiscaal voordeel te behalen. Dergelijke adviezen sterven in schoonheid en vaak weegt het fiscale voordeel nauwelijks op tegen de advies- en poliskosten.” Bakker pleit voor financieel eenvoudige producten, maar beseft tegelijk dat het waarschijnlijk een oproep aan dovemansoren is. “Verzekeraars hebben er geen enkel belang bij dat

producten volledig transparant en makkelijk vergelijkbaar zijn.” Hoewel zijn adviespraktijk floreert mede dankzij de in zijn ogen overbodige wetgeving is Bakker niet te beroerd om te pleiten voor een veel eenvoudiger pensioenstelsel, bijvoorbeeld door het invoeren van een pensioenplicht. “Eigenlijk was die algehele pensioenplicht waar in de jaren zeventig de gedachten naar uitgingen zo gek nog niet. Er is nu natuurlijk ook grotendeels sprake van een pensioenplicht via cao’s en verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsen (bpf’s). Maar waar is die lappendeken aan pensioenfondsen variërend van de regeling voor het Bitumineuze en Kunststof Dakbedekkingsbedrijf tot de regeling voor de Suikerwerk- en Chocolateverwerkende industrie toch voor nodig? Ik durf het haast niet hardop te zeggen, maar het zou een verademing zijn als we één nationaal pensioenfonds hebben met pensioenopbouw over een salarisniveau tot 50.000 euro.”

KEUZESTRESS

Bang om zonder werk te zitten als die pensioenplicht wordt ingevoerd is Bakker geenszins, want dan kan hij “eindelijk iets nuttigs gaan doen”. Maar hij voorziet die opmerking wel van een serieuze ondertoon. “We leven in een maatschappij waarin steeds meer keuzevrijheid is. We moeten keuzes maken over het beste telefoon- en of internetabonnement, de goedkoopste energieleverancier, hypotheek en pensioenen. Keuzevrijheid is daarbij natuurlijk een groot goed. Maar het maken van goede keuzen vergt veel tijd en levert stress op. Als er dan na lang wikken en wegen voor een bepaald telefoonabonnement is gekozen blijkt een andere aanbieder een week later toch weer een beter aanbod te hebben. Soms is het ook wel lekker om geen keuzes te hoeven maken en dat zaken voor je worden geregeld. Pensioen is daar bij uitstek geschikt voor.” ■